

SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010. Tālrunis: 67830735, 67210274. E-pasts: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2025. gada 4. jūlijā

Satversmes tiesas 1. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Irēna Kucina, tiesneši Jānis Neimanis un Jautrīte Briede,

kolēģijas sēdē izskatījusi pieteikuma iesniedzēja [..] pieteikumu par lietas ierosināšanu (ieteikums Nr. 106/2025) un tā papildinājumus (Nr. A-618-2025 un Nr. A-619-2025),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu:

1.1. atzīt Civilprocesa likuma 397. pantu (turpmāk – apstrīdētā norma) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 92. pantam un spēkā neesošu no pamattiesību aizskāruma rašanās brīža;

1.2. atzīt, ka valsts institūciju rīcība, neizsniedzot dokumentus ar juridisku spēku, pārkāpj tiesības uz taisnīgu tiesu;

1.3. noteikt pienākumu tiesai nodrošināt pamattiesību ievērošanu šādās situācijās.

2. Apstrīdētā norma nosaka:

“397.pants. Tiesneša lēmums

(1) Pieteikumu par nekustamā īpašuma labprātīgu pārdošanu izsolē izskata tiesnesis vienpersoniski uz iesniegtā pieteikuma un tam pievienoto dokumentu pamata septiņu dienu laikā no pieteikuma iesniegšanas dienas, nepaziņojot par to pieteicējam un parādniekam.

(2) Tiesnesis pieņem lēmumu atļaut pārdošanu izsolē, pārliecinājies, ka:

1) nekustamais īpašums pieder pieteikuma iesniedzējam vai ķīlas ņēmēja parādniekam un ķīlas ņēmējam ir tiesības nekustamo īpašumu pārdot par brīvu cenu;

2) nav likumīgu šķēršļu šā nekustamā īpašuma pārdošanai ar pieteikumā norādītajiem nosacījumiem.”

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

4. Saskaņā ar Satversmes 85. pantu Satversmes tiesa savas kompetences ietvaros izskata lietas par likumu atbilstību Satversmei, kā arī citas ar likumu tās kompetencē nodotās lietas. Satversmes tiesas kompetence izsmēloši noteikta Satversmes 85. pantā un Satversmes tiesas likuma 16. pantā (*sk. Satversmes tiesas 2009. gada 20. janvāra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2008-25-03 8.1. punktu*).

4.1. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktam Satversmes tiesa izskata lietas par likumu atbilstību Satversmei. Pieteikumā ir apstrīdēta likuma normas satversmība.

Līdz ar to šā lēmuma 1.1. apakšpunktā norādītais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

4.2. Satversmes tiesas kompetencē neietilpst vispārējās jurisdikcijas tiesu un citu tiesību normu piemērotāju veiktās tiesību normu interpretācijas un piemērošanas tiesiskuma kontrole (*sk. Satversmes tiesas 2020. gada 30. decembra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2020-08-01 13. punktu un 2021. gada 15. oktobra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2020-63-01 15. punktu*). Tādējādi Satversmes tiesai nav ar likumu piešķirta kompetence vērtēt valsts institūciju rīcību, piemērojot tiesību normas, un uzlikt tām pienākumus pamattiesību nodrošināšanai.

Līdz ar to šā lēmuma 1.2. un 1.3. apakšpunktā norādītie prasījumi nav piekritīgi Satversmes tiesai.

5. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 4. punktu Satversmes tiesas kolēģija ir tiesīga atteikties ierosināt lietu, ja pieteikums iesniegts par jau izspriestu prasījumu. Lai noskaidrotu, vai prasījums uzskatāms par izspriestu, jāpārbauda, vai: 1) prasījums formāli ir izspriests; 2) prasījums ir mainījies pēc būtības; 3) pastāv būtiski jauni apstākļi, kuru dēļ prasījumu nevarētu uzskatīt par jau izspriestu (*sk. Satversmes tiesas 2025. gada 19. februāra sprieduma lietā Nr. 2022-01-01 17.1. punktu*).

Satversmes tiesa 2010. gada 24. novembrī pieņēma spriedumu lietā Nr. 2010-08-01 “Par Civilprocesa likuma 396. panta pirmās daļas vārdu “vai ķīlas ņēmējs, kuram ir tiesības pārdot ķīlu par brīvu cenu”, 396. panta otrās daļas vārdu “bet, ja pieteikumu iesniedzis ķīlas ņēmējs, – arī ķīlas līguma noraksts, pierādījumi par parādnieka brīdinājumu, ja vien no paša akta vai likuma neizriet, ka šāds brīdinājums nav nepieciešams”, 397. panta pirmās daļas vārdu “nepaziņojot par to pieteicējam un parādniekam” un 397. panta otrās daļas 1. punkta vārdu “vai ķīlas ņēmēja parādniekam un ķīlas ņēmējam ir tiesības nekustamo īpašumu pārdot par brīvu cenu” atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 92. pantam”. Satversmes tiesa citstarp atzina Civilprocesa likuma 397. panta pirmās daļas vārdus “nepaziņojot par to pieteicējam un parādniekam” un otrās daļas 1. punkta vārdus “vai ķīlas ņēmēja parādniekam un ķīlas ņēmējam ir tiesības nekustamo īpašumu pārdot par brīvu cenu” par atbilstošiem Satversmes 92. pantam.

Pieteikuma iesniedzējs lūdz atzīt apstrīdēto normu par neatbilstošu Satversmes 92. pantam, ciktāl tā liedz personai, kura nav informēta par procesu, pārsūdzēt tiesas lēmumu par īpašuma pārdošanu izsolē. Tomēr Satversmes tiesa lietā Nr. 2010-08-01 jau vērtēja, vai apstrīdētais Civilprocesa likuma regulējums, ciktāl tas neparedz tiesības pārsūdzēt tiesneša lēmumu par nekustamā īpašuma labprātīgu pārdošanu izsolē, atbilst Satversmes 92. pantam. Proti, Satversmes tiesa atzina, ka apstrīdētais tiesību institūts nav savienojams ar apelācijas un kasācijas sūdzību, jo tiesneša lēmums atļaut pārdošanu izsolē nav atzīstams par tiesas spriešanas procesā pieņemtu lēmumu. Visu veidu iebildumi, kas parādniekam varētu rasties saistībā ar ķīlas ņēmēja pieteiktu nekustamā īpašuma pārdošanu izsolē, – piemēram, strīdi par pamata saistību, strīdi par tiesībām pārdot ķīlas tiesības priekšmetu, strīdi par cenu, par kādu pārdots nekustamais īpašums, – risināmi, vēršoties tiesā prasības tiesvedības kārtībā. Likumdevējam nav arī

pienākuma paredzēt strīdus jautājumu izskatīšanu tieši blakus sūdzību ietvaros (*sk. Satversmes tiesas 2010. gada 24. novembra sprieduma lietā Nr. 2010-08-01 18.2. un 19.2. punktu*).

Tādējādi apstrīdētās normas, ciktāl tā neparedz tiesības pārsūdzēt tiesneša lēmumu par nekustamā īpašuma labprātīgu pārdošanu izolē, atbilstība Satversmes 92. pantam pēc būtības jau ir izvērtēta spriedumā lietā Nr. 2010-08-01. Pieteikuma iesniedzējs nav norādījis uz tādiem apstākļiem, kuru dēļ pieteikumā ietverto prasījumu nevarētu uzskatīt par jau izspriestu, un arī kolēģija konkrētajā gadījumā nekonstatē šādus apstākļus.

Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums jau ir izspriests.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 1. un 4. punktu, Satversmes tiesas 1. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [...] pieteikuma (pieteikums Nr. 106/2025).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

Irēna Kucina